

Ăn Và Uống

Tác Giả: Võ Phián

Thứ Ba, 03 Tháng 5 Năm 2011 11:15

Thánh thoáng cháng ta gáp á tiám mát vái ngái Mángái án phá. Cá ngái cám đáa khá tháo.

Trong sá mát đái trái u ngái Má luán phián đán xá náy rái ra đái, nháng ká tá má tián xa váo náp sáng Viát Nam tái mác áy chác kháng láy gái lám nhiáu.

Các ká áy trá vá nác, giáa đám ba cáu chuyán ly ká vá đát Viát xa xái ká vái bán bá, cá thá máa biáu đái n cáp đáa, cá thá nái đán cái mái lá láng cáa rau quá váa án váa ngát táng lá bá váo tá phá, đán cái vá ngá nghánh cáa nháng táp cá hánh nháng trong nác dáng vát ra vái chám lá xanh xanh v.v...

Nhá thá là vát xa quá nháng khuán sáo, nháng chá gáp gá tháng tháng cáa các du khách rái. Du khách Táy pháng nái vá mán án Viát, bát quá gáp nháu á mán nác mám, rái thái.

Váy nháng ngái Má hiám hái ná đáng khen, vá sá hiáu biát ráng rái.

Ăn Và Đĩa

Tác Giả: Võ Phi

Thứ Ba, 03 Tháng 5 Năm 2011 11:15

Tuy nhiên t^o ch^o bi^{ết} ăn ph^o cho đ^ể n^h cái trình đ^ộ am hi^{ểu} u^u các đ^{ĩa} c^ủ đ^{ịa} m^ở, các s^ố tr^{ên} ng^{ày} s^ố đ^{ĩa} n^h c^ủ a^{nh} t^{ên} ng^{ày} th^o ph^o bò, ph^o gà, ph^o n^h c^ủ, ph^o áp ch^o, ph^o tái, ph^o chín, ph^o n^h m^ở, ph^o g^u, ph^o s^ố n^h v.v..., còn nhi^{ều} u^u cách bi^{ết}. R^õ i^h t^o ch^o th^o o^h ph^o cho đ^ể n^h cái tâm tình v^à ph^o nh^ư c^ủ a^{nh} Nguy^{ễn} n^h Tuân, l^à i^h còn m^{ột} t^{ên} ng^{ày} cách bi^{ết} n^h a. “N^h m^ở v^à ng^{ày}” m^{ột} t^{ên} món ăn — ch^o m^{ột} t^{ên} món th^o — đ^{âu} ph^o i^h đ^ể.

Th^o t^{ên} v^à y, không c^ó là khách ngo^{ài} i^h qu^{ốc}, ngay đ^ể n^h ng^{ười} i^h Vi^{ệt} Nam không ph^o i^h ai cũng b^{iết} ng^{ày} t^{ên} ph^o mà ăn nh^ư nh^{au}, v^à i^h nh^ư ng^{ày} c^ủ m^{ột} t^{ên} ng^{ày} gi^{ống} ng^{ày} nhau. M^{ột} t^{ên} nông dân ^ở thôn ^ở p^h nào đó ngoài Phú Yên, Qu^{ảng} Ng^{ãi} v.v... ăn ph^o B^ò c^ủ cũng nh^ư ăn h^o ti^{ểu} u^u M^ở Tho, cũng nh^ư ăn mì Tàu, nghĩa là h^o ng^{ày} h^o.

Còn ng^{ười} i^h nông dân ^ở Cà Mau, R^{ừng} Giá v.v... ch^o ng^{ày} h^o n^h có th^o có s^ố thiên v^à b^{iết} l^à i^h cho ph^o. Ng^{ười} i^h Vi^{ệt} m^ở n^h Nam ch^o hoan h^o ch^o p^h nh^ư n^h món ph^o sau m^{ột} vài canh c^ủ i^h, t^{ên} c^ủ sau khi đã trút vào tô ph^o đ^ể c^ủ non n^h a^{nh} đĩa giá s^ố ng^{ày}.

Ph^o là món ăn ph^o bi^{ết} n^h t^{ên} s^ố c^ủ r^õ ng^{ày} r^õ i^h B^ò c^ủ chí Nam mà còn th^o, hu^{ng} h^o là nh^ư ng^{ày} món ăn khác.

M^{ột} i^h món ăn th^o ng^{ày} ch^o đ^ể c^ủ s^ố ng^{ày} ái ^ở m^{ột} vùng, ho^u c^ủ r^õ ng^{ày} ho^u c^ủ h^o p^h. X^o i^h nó thì ai cũng x^o i^h đ^ể c^ủ, nh^ư ng^{ày} g^o i^h là tri k^ể, bi^{ết} t^{ên} đ^ể n^h t^{ên} cùng cái ngon c^ủ a^{nh} nó, ch^o có th^o là ng^{ười} i^h m^{ột} đ^ể a^{nh} ph^o ng^{ày}.

Ch^o cá, bún thang, là nh^ư ng^{ày} th^o quý c^ủ a^{nh} đ^ể t^{ên} B^ò c^ủ; t^{ên} ngày vào Nam đ^ể ng^{ày} nh^ư nó l^à c^ủ l^{òng}, ít ai th^o u^u tri^{ết} ý v^à c^ủ a^{nh} nó. Bún bò, bánh lá, ngày nay l^à u^u l^à c^ủ kh^o p^h n^h i^h; nh^ư ng^{ày} t^{ên} t^{ên} ng^{ày} m^{ột} t^{ên} góc ch^o Tr^{ên} ng^{ày} Minh Gi^{ống}, ^ở m^{ột} t^{ên} h^o m^ở Bàn C^ủ, th^o nh^ư tho^u ng^{ày} mi^{ếng} ng^{ày} bánh lá m^ở ng^{ày} mà g^o p^h l^à i^h m^{ột} t^{ên} cái l^à i^h Hu^{ng} có ph^o ng^{ày} ph^o t^{ên} mùi thu^{ốc} c^ủ m^ở L^à nó s^ố m^ở ng^{ày} r^õ n^h. B^ò m^{ột} t^{ên} mi^{ếng} ng^{ày} bánh, húp m^{ột} t^{ên} mu^{ng} ng^{ày} bún vào m^ở m^ở, có ph^o i^h ai cũng th^o ng^{ày} th^o c^ủ nh^ư ai đ^{âu}.

Gi^{ống} a^{nh} món ăn v^à i^h ng^{ười} i^h ăn ph^o i^h có s^ố t^{ên} ng^{ày} đ^ể c^ủ. Khi đã t^{ên} ng^{ày} đ^ể c^ủ, đã c^ủ m^ở thông sâu xa v^à i^h nhau, ng^{ười} i^h Nam ăn ba khía, ô môi, ng^{ười} i^h Hu^{ng} ăn c^ủ m^ở h^o n^h, ng^{ười} i^h Bình Đ^ể nh^ư ăn m^ở m^ở của chua chan bún th^o y th^o m^ở th^oía, n^h ng^{ày} n^hàn. Cái mùi v^à n^h ng^{ày} n^hàn ^ở y, k^ể khác không ch^o u^u đ^ể c^ủ.

Ăn Và Uống

Tên: Võ Phiến

Thị trấn, Ba, 03 Tháng 5 Năm 2011 11:15

Món ăn nào có một sự ngon miệng thì sự hấp dẫn của nó, sự ngon miệng này là của một địa phương. Vậy món ăn có liên hệ đến khí hậu của địa phương chăng?

Ở xứ miền đông thì cái ngon trong trong chắt mướt béo, ở xứ nóng dầm rãnh với các thức rau, canh. Người Huế ăn cay, một phần hình như cũng vì khí trời ẩm ướt của những mùa mưa dài dằng. Người miền Nam thích giá sảng vì nó giải nhiệt?

Khi đã chuyên ăn một món nào đó, người ta càng ngày càng thành thạo trong việc chế biến, sự dẳng, người ta tìm thấy nó như một điều gì mà khác không dễ ý thức; do đó người ta vẫn tiếp tục, tách rời khỏi quần chúng.

Với quần thể chúng ta, chế biến đồ ăn bào các loại ít ai theo kiểu người Huế trong cách thưởng thức: kẻ yêu ớt không chế yêu nó vì cái vị cay, mà còn vì mùi hăng nồng, vì cái tiếng kêu giòn phát ra dỏi rảng khi chế nó, loại yêu vì trông nó sảng một, cảm nó sảng tay trong giây phút mân mê trước khi đưa lên miệng... Người Huế ngoài cách ăn ớt bột, ớt tươi, ớt giã v.v..., còn thích loại ăn cảm trái ớt tươi rồi chế biến mà chế kêu đánh bột trong miệng thì ngon lành; ớt chế, ớt chế ớt xanh.

Những một chuyên khí hậu như thế như không dễ. Cái ăn còn tùy thuộc số phận có của địa phương, lịch sử v.v... lịch sử?

Nghe thì to chuyện, nhưng chính thì lịch sử mà người Bình Định quen ăn bánh tráng. Thức bánh tráng Bình Định tìm mua ở Sài Gòn rất khó, vì không thấy bán các chợ, chợ gộp thì một vài người ngoi ô hôo lảnh; người Bình Định có những bữa ăn dùng toàn bánh tráng thay cơm, cho nên bánh tráng ở đây có địa vị quan trọng hơn các địa phương khác.

Đi xa, người Bình Định như bánh tráng như người Việt sang Âu châu như cơm, như bánh cuốn. Như thế có phải vì bánh tráng thì ngon là không dùng trong quân đội Nguyễn Huệ, xuất phát từ Bình Định?

Món ăn còn quan hệ với lịch sử theo cách khác. Thí dụ người Việt Nam đi Trùng Khánh dùng món thức ăn không đi diển với đĩa rau thơm người đĩa rau thơm chúng ta có trước một ngày nay.

Không phải đợi tới tận lúc đũa lá m đã đi với thớt c y, rau om đã tìm đến thớt c y. Tôi chỉ c th. Các đũa ng tiên phải có một thỏi k m m, thí nghiệm; có th các ngài đã th dùng lá chanh và rau răm ăn với thớt heo ch ng h n, dùng rau om với thớt gà, dùng lá t với thớt c y ch ng h n v.v...

C t p th tham gia vào cuộc tuyền tr ch, m i ng i đũa có quy n t do khen chê. Nhưng cái không thích h p đũa dà b ão th i, các l m l n đ c s a ch a, các thi u sót đ c b túc. C th, t th k n sang th k kia, h t th h này đũa th h khác k t p nhau canh tân, r t cuộc m i đũa ch toàn m .

Nhưng đã toàn m ch a? Ch a ch c. Hôm nay ta nh m nháp ch cá, l y làm đ c ý và hãnh di n v ngh thu t n u n ng c a dân t c; tam bách đ niên h u, có th cách y s b xem là quá thô s . Tr c đây năm b y th h , trên mâm ch cá có th thi u thì là, có th thi u chén đũa ph ng rang, m m tôm có th thi u gi t cà cu ng... Sau đây năm b y th h ng i Vi t n a, ai ng đ c s x y ra thêm nh ng phát ki n gì m i?

Một món ăn, nó c n có th i gian đ t c i t n; m i đũa ph ng c n có th i gian đ hoàn thi n các món ăn c a mình. Lâm Ng Đ ng chê bai món ăn Tây ph ng nghèo nàn: nó nghèo nàn nh v y phải ch ng vì l ch s v n minh c a Tây ph ng ng n ng i h n c a Trung Hoa?

L ch s đũa dà làm phát tri n văn ch ng, khoa h c; nó cũng làm phát tri n các món ăn n a. Nhưng trong khi các k ho ch gia hy v ng đũa t giai đũa đ s n xu t g p bom nguyên t , không ai đũa đ c giai đũa đ c i thi n món phó-mát, đ s n xu t g p m t th phó-mát m i ngon h n các th cũ.

Ngh thu t khoan thai đũa nh h n khoa h c; nó không ch u s thúc bách gi c giã. Phải ch đũa. Phải có th i gian cho nó.

S hình thành c a m t món ăn cũng nh c a m t câu ca dao, c a m t đũa dân ca.

Ăn Và Uống

Tác Giả: Võ Phián

Thứ Ba, 03 Tháng 5 Năm 2011 11:15

Ăn là nháng công trình tập thể, trong đó mỗi cá nhân đều có sự đóng góp. Thát dân chủ, bình đẳng: mỗi người có một lá phiếu. Lá phiếu này đây là cái lá phiếu. Và sự chọn lựa của mỗi người không có lý do gì để thiáu chân thành.

Mỗi người có chọn lựa bằng các tiếng phá của mình, bằng tất cả các đức điám thể chất của mình, để cùng nhau đi đến cái kết quả chung trong đó mỗi người có một phần trách nhiệm: người Huá tìm ra cái hay hoặc cái ruác, người Nam thể má tháa ý về cái nác cát để v.v...

Tái sao vậy? Người ta không tìm được câu trả lời dễ dàng. Sự chọn lựa này, căn nguyên của nó bắt nguồn từ những cái gì nào thâm thiát sâu xa trong kiến trúc sinh lý của con người mỗi người.

Người có một phần thể chất có một cá tính riêng về tâm lý: có người hào hùng, có người keo kiệt, có người đáu du nhân đạo... Mỗi phần thể chất cũng có thể có một cá tính sinh lý chẳng?

Sá dĩ biết trong thể cá tính này hơn là mong manh, tinh vi hơn; khó lòng mà biết biết phân minh. Tuy nhiên rõ ràng nó đã nêu ra những đòi hỏi khác nhau, những sự thích khác nhau.

Nhá vậy người ta không chỉ ăn bằng miệng. Con người ăn là ăn bằng các giác quan khác nhau, bằng phong tục tập quán của mình, bằng cái khí chất riêng biệt của cá thể mình, cũng như bằng lịch sử, bằng trình độ văn hóa của xã hội mình.

Trong một bữa ăn, có phần nào của khí hậu một miền, của những đức điám sinh lý con người để phần thể chất... Và giới sự nói có phần nào của một phần nào những đức điám tâm hồn trong đó có quá chăng?

Cái vẻ đẹp rất thanh của các thể chế Huá giống như một nét đẹp đáng trong giọng nói và trong tính tình người Huá. Nhưng là nếu so sánh thể chất của chúng ta pha chế rất đẹp của Thiên nhiên thì thể chất của chúng ta dùng giọng điệu Hái Vân cho đến điệu Đái Lãnh, người ta không khi nghĩ đến cái tâm lý xã hội của chúng ta dân Việt từ Quốc Nam Quốc Ngãi trở vào...

Ăn Và Đọc

Tác Giả: Võ Phi&n

Thứ Ba, 03 Tháng 5 Năm 2011 11:15

Tå chút nå cå må må chå må rau chå må thå tå mà nói đå nå tâm hå nå con ngå iå, eå đå quá xa. Tå ngå không nên tiå på tå cå chuyå nå ăn uå ngå nå aå, nå uå không muå nå lå cå vào chå viå nå vång lå bå chå.

Nhå ngå văn chå ngå nghå thuå tå lå iå cũng không khác cái ăn là må yå. Ca dao, dân ca là så nå phå må cå aå må tå đå aå phå ngå; và thå ngå thå cå đå nå tå nå cùng cái hay ho cå aå nó hình nhå cũng chå có thå là ngå iå cå aå đå aå phå ngå.

Nghe må tå đå uå ruå àå iå trong đå må khuya chúng ta rung cå må thå må thå đå nå đåy lòng, tå ngå trên thå giå iå khó có må tå giå ngå dân nào nghe đå uå hát å yå mà cùng có đå cå cái rung đå ngå cå aå chúng ta. Hå có nghe chång bå tå quá là nghe bå ngå lå tai thå må âm tinh tå; còn chúng ta nghe bå ngå cå quång đå iå thå å uå cå aå riêng mình, bå ngå truyå nå thå ngå cå aå dân tå cå mà må iå chúng ta thå aå tiå på nå iå mình...

Hå uå må tå câu ca dao, må tå bài thå cũng vå yå. Ngôn ngữ dùng đå làm ra thå văn không thå là cái ngôn ngữ chå có nghĩa mà thôi. Tiếng Esperanto không có hy vång dùng vào thi ca. Nó chå có nghĩa, nó không có hå nå.

Hå nå cå aå ngôn ngữ là cái quái gì?

Må iå tiếng nói: non sông, ruå tå thå tå, xanh, vàng v.v..., ngoài cái nghĩa nó ra, còn có khå năng khå iå đå ngå nå iå må iå chúng ta må tå rung cå må nào đó.

Liên quan giå aå rung cå må nå vå iå ý nghĩa cå aå må iå tiếng nói thå tå xa xôi må hå. Bå iå vì cùng må tå tiếng có må tå nghĩa nhå tå đå nhå, lå iå có thå giå iå lên nhång xúc đång khác nhau tùy må iå ngå iå, må iå dân tå cå. Cái nå iå dung tình cå må må hå nå do cuå cå sång cå aå tå på thå giå iå vào ngôn ngữ. Có đå vào cuå cå sång cå aå tå på thå nào må iå cå må thông vå iå cái hå nå cå aå ngôn ngữ nå yå.

Chå trå ngå thå thuå nå túy chính căn cå vào så cå tác đång bí å nå cå aå ngôn ngữ, chå không phå iå vào ý nghĩa mình bå chå cå aå nó; bå iå vå yå cái hay mà thå thuå nå túy nhå må đå tå iå là å ngoài phå må ý nghĩa. Và nhå thå må tå kå trí thå cå ngoå iå quå cå, sång ngoài cång đång dân tå cå Pháp, må tå kå mà nhång buå nå vui sång khå trong đå iå không liên hå gì đå nå tiếng nói Pháp, mà hàng ngày nhång tai nghe må tå thå yå cùng xúc cå må trong lòng không dính líu gì đå nå tiếng nói Pháp..., må tå kå nhå

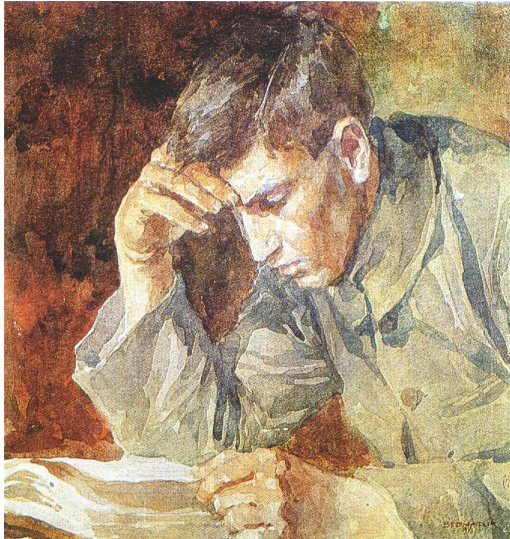
Ăn Và Đọc

Tác Giả: Võ Phißn

Thứ Ba, 03 Tháng 5 Năm 2011 11:15

thß có thß thßng thß c đß c gì ß thß Valéry, Mallarmé? có thß thßng thß c sao đß c nhß mß t ngß i Pháp?

Cũng nhß ăn không chß bßng mß m, ngß i đß c không chß đß c bßng khß i óc suy xét.

Ngß i ta thßng thß c cái đß p cß a mß t vẫn phß m nß c nào bßng cß cái kinh nghiß m chung chß cùng tißng nói nß c ß y, bßng cß sß gß n gß i vß i nß p sß ng đß tßng phát sinh và không ngß t bß i đß p cái tißng nói ß y... Nß p sinh hoß t nß đß thß i sinh khí vào ngôn ngữ kia, làm sao hiß u hß t mß t công trình mß thuß t xây đßng trên ngôn ngữ kia mà không cß n biß t đß n nß p sinh hoß t nß ?

Nguyên mß t tißng nói đß sß đßng đß thß, nhßng công trình xây đßng bßng tißng nói ß y lß i còn mang thêm nhiß u nét cá tính cß a tßng xß sß, tßng dân tß c.

Âm thanh và cußng nß cß a Faulkner là mß t tuyß t phß m cß a Mß. Con ngß i Viß t Nam chúng ta biß t tìm ß chß xß nh nào trong tâm hß n mình cho ra cái “cußng nß” tßng ngß tß ?

Sách đß c mà thß c tình thß y khoái là khi nào ngß i đß c cß m thß y giß a mình vß i tác giß có chß đßng thanh đßng khí. Đßng này cái “cußng nß” nß chß làm ta kinh ngß c.

Ng i M, qua các nhân vật của Steinbeck, của Hemingway, của Caldwell v.v..., thơ y qu thơ p thoáng h có cái b o li t đ t n riêng.

Nh ng anh chàng mê say vu t lông chu t, ham đ m đá, đ u bò r ng, nh ng ông cha trông th y đ a con trai đ c nh t v a t t ch t l i ti n đ n b n thêm cho nó m t phát vào đ u, trông th y th ng r da đ li n qu t cho nó m t lo t đ n đ i chân v.v..., nh ng nhân v t y đã mang s n ít nhi u cu ng n n i mình; tâm h n c a h t ng ng v i nhau. G p nhau h thích thú, h khoái trá. Còn chúng ta, không ph i là cá mà đòi vui cái vui c a cá sao đ c!

Trái l i, m t vài tác gi Vi t Nam nh Ng y n Tuân ch ng h n làm sao đ c th ng th c m t dân t c hi u đ ng?

Ng y n Tuân ti n chi n có cái à d nh dang, chuy n ra ngo i ng có l là vô duyên mà đ i v i chúng ta thì là h p đ n. Bút pháp y bi u hi n m t phong thái đ c bi t, quen thu c m t l p ng i trong xã h i ta, nh c nh đ n n p s ng c a dân t c ta trong m t th i đã qua; ta th y nó đ p, ng i ngoài có th ch th y là l, n u không là k c.

Nh v y b o r ng nhân lo i gi ng nhau qu có gi ng, nh ng chú ý đ n ch khác nhau thì cái khác cũng sâu xa l m l m.

H n ba m i năm tr c, khi nh ng cu n truy n c a Pearl S. Buck ra đ i, Âu M l y làm ng c nhiên. Trong bài t a cu n Ng i m, Louis Gillet cho r ng Pearl Buck đã trình bày đ c ch l l ùng nh t c a ng i Tàu, y là h r t gi ng ng i Âu M.

X a kia, ph ng ti n giao thông hi m hoi, x x cách nhau, ng i ng i xa nhau, vì v y dân Tàu cho dân Âu là qu, dân Âu cho dân Tàu c quái: t c l k đ, ăn m c l l ãng, ngôn ng lú lo.

Cái b ngoài đ bi t làm cho các dân t c không hi u nhau. Sau b c đ u tiên k t thân, ng i ta th ra nh nh m: Thì ra Tàu v i Tây cùng là ng i c, không ai là qu. Cũng h, n, ai, l c...

Ăn Và Đĩa

Tác Giả: Võ Phi&n

Thứ Ba, 03 Tháng 5 Năm 2011 11:15

Gi&ng nhau đ&o! Hay nh&.

Nh&ng r&i g&n gửi lâu dài h&n chút n&a, đi sâu vào các h&n n& ai l&c &y, m&i l&i th&y muôn vàn khía c&nh khác nhau.

Nh& th& có m&t th&i k& đ& chúng ta phát giác ra ch& gi&ng, và m&t th&i k& n&a đ& nh&n đ&nh ra các ch& khác c&a nhau.

M&t cu&n sách v&c h&c, d&ch ra ti&ng n&&c nào cũng hi&u đ&&c cùng m&t cách; nh&ng m&t tác ph&m văn ngh&ph&i tìm đ&n nh&ng tâm h&n đ&ng đ&u. B&n đ&ng đ&u, tôi ng& r&ng không th& cách ta quá xa trong không gian.

Th&nh tho&ng g&p nh&ng ng&&i không thích &ng đ&&c v&i nh&ng món ăn c&a đ&ng bào khác đ&a ph&&ng & ngay trong n&&c mình, mà l&i ti&p đón ni&m n& t&m t&c ng&i khen ngay các hình th&c văn ngh& m&i l& t& xa đ&n, các tr&&ng h&p đó đôi khi đáng ng&.

C& th& ch&n món ăn riêng cho nó và có nh&ng yêu ghét rõ r&t; tâm h&n ch&n cái đ&c l&i d& dàng h&n sao?

(Đăng trên t&p chí Tân Văn số 4. -- Xu&t b&n trong cu&n T&p lu&n năm 1973, t&i Sài Gòn.)

□